

سازمان دامپزشکی
جمهوری اسلامی ایران

آشنایی با بیماری تب برفکی

گره آورنده : واحد آموزش و ترویج اداره کل
دامپزشکی استان اصفهان

مقدمه

بیماری تب برفکی یک بیماری ویروسی با میزان واگیری بالا در گاو وگوسفند و بز بوده که باعث کاهش شدید تولید شیر وگوشت دام شده واز طریق مرگ ومیر در گوساله ها و بره ها خسارات زیادی به دامداران وارد می کند.

راههای انتقال بیماری

۱ - راه مستقیم :

یکی از راه های انتقال بیماری تماس دام های حساس با دام آلوده است .دام های مبتلا در مرحله اول (بیماری)، ویروس را همراه با هوای تنفسی به دام های دیگر انتقال داده وسبب بروز بیماری در دام سالم می گردند. در نشخوارکنندگان مسن (گاو، گاو میش ، گوسفند و بز) ویروس باید از طریق سیستم تنفسی به بدن دام راه پیدا کند .

گوساله ها در اثر خوردن شیر دام های آلوده ، به خاطر مقادیر زیاد ویروس در شیر ویا لیسیدن دام های آلوده مبتلا می گردند. در این بیماری میزان مرگ ومیر پایین (۵%) وعمدتاً در دام های جوان می باشد .

۲ - راه های غیر مستقیم :

۱ - ابزار و وسایل آلوده مورد استفاده از جمله انواع سرنگ، سرسوزن، وسایل تلقیح مصنوعی، رفت وآمد وسائط نقلیه و تردد افراد به خاطر چکمه آلوده (به ترشحات و خون).

۲ - انتقال بیماری توسط باد تا چند کیلومتر (حدود ۶۰ کیلومتر) از دامداری های آلوده به مناطق پاک وعاری از بیماری.

۳ - انتقال بیماری از طریق فرآورده های خام دامی نظیر گوشت، شیر، پشم، پوست آلوده و...

علایم بیماری

الف) گاو :

ویروس بیماری پس از ورود به بدن دام حساس طی یک دوره کوتاه پنج تا هفت روز (دوره نهفته) در سلولهای پوششی بدن دام تکثیر و سپس وارد خون شده و منجر به علایم بیماری که شامل تب بالا (۴۰-۴۱ درجه)، کاهش شیر و بی حالی است می شود. متعاقب آن کاهش تب، افزایش بزاق (ریزش بزاق کف آلود)، سائیدن دندانها روی یکدیگر، پیدایش تاول های اولیه در دهان، سطح زبان و مخاطات و لثه ها دیده می شود.

گاهی تاول ها بقدری وسیع است که ممکن است سطح وسیعی از زبان بصورت یکجا کنده شود. همراه با جراحات و تاول های دهانی، تاول هایی بر دست و پا بویژه شکاف بین سمی و تاج سم ایجاد شده که در اثر پاره شدن، فوق العاده دردناک بوده و حرکت برای دام سخت و مشکل شده و دام دچار لنگش می شود.

در فرم پستانی این بیماری، بثورات و تاول هایی بر روی سر پستانک ها و قسمت های مختلف پستان دیده می شود که در صورت نزدیکی آنها به منفذ خروج شیر سبب بروز وره پستان می گردد.

ب) گوساله ها :

در گوساله ها به دلیل حساسیت بالا ی آنها نسبت به دام بالغ،

(گاو) با تلفات بالا (به خاطر ابتلای آنها به فرم قلبی بیماری) مواجه هستیم. گاهی شدت بیماری و سرعت ابتلای گوساله ها بقدری سریع است که دام بدون بروز علایم ظاهری بیماری در اثر ابتلا به فرم قلبی تلف می شود.

ج) گوسفند و بز :

شدت علایم در گوسفند و بز (خصوصاً بز) نسبت به گاو کمتر بوده و اولین نشانه بیماری در آنها لنگش می باشد. تاول های ریزی در ناحیه سم و ندرتاً در دهان بروز نموده و چهره بیماری را مشابه گاو نمایان می سازد. بیماری در بره ها همانند گوساله شدیدتر بوده و گاهی با تلفات بالا (در صورت بروز اپیدمی) مواجه خواهیم بود.

ایمن سازی و واکسیناسیون (مایه کوبی)

واکسن به تنهایی نمی تواند مانع بروز بیماری تب برفکی شود و باید کنترل بیماری برپایه اقدامات بهداشتی و قرنطینه ای ذکر شده انجام گیرد.

- واکسیناسیون همزمان و متمرکز باید در کلیه مراکز زیر صورت گیرد:
- ۱ - گاوداری های صنعتی و نیمه صنعتی (گاوهای اصیل و دورگ).
  - ۲ - مناطق پر تراکم و مجتمع های دامپروری و تولید شیر و گوشت.
  - ۳ - کانون های بروز قبلی بیماری (گاو و گوسفند).
  - ۴ - مجتمع های پرورار بندی.
  - ۵ - دام های عشایری در زمان کوچ و نقل و انتقال.
  - ۶ - دام های روستاهای هم جوار با مجتمع ها و گاوداری های صنعتی و نیمه صنعتی.

روش واکسیناسیون

زمان واکسیناسیون برابر با توصیه شرکت سازنده (استفاده از واکسن موسسه رازی و یا واکسن های وارداتی) واکسن حداقل هر ۴ ماه یکبار در واحدهای دامپروری و مناطق اشاره شده همراه با استفاده از یادآور واکسن می باشد. در گوساله ها و دام های جوان که برای اولین بار واکسن دریافت می کنند، واکسن یادآور حداقل سه هفته بعد از اولین واکسن بایستی تزریق گردد.

رعایت معیارهای امنیت زیستی و اقدامات بهداشتی و قرنطینه ای

رعایت تمامی اقدامات بهداشتی و قرنطینه ای زیر در کنترل بیماری الزامی است.

۱ - جلوگیری از ورود هر نوع دام جدید به داخل دامداری بویژه دام های خریداری شده از میادین دام و فاقد سابقه بهداشتی دقیق.

۲ - استقرار کلیه وسایل نقلیه در محوطه خارج از دامداری و جلوگیری از تردهای غیر ضروری در دامداری.

۳ - ضد عفونی کردن کلیه خودروهای حامل شیر، علوفه و... در هنگام ورود و خروج از دامداری با استفاده از حوضچه های حاوی مواد ضد عفونی کننده مناسب.

۴ - تهیه لباس کار، چکمه، سرنگ، سرسوزن یکبار مصرف و ... توسط واحد دامداری جهت استفاده افراد هنگام ورود به دامداری.

۵ - دوش گرفتن کلیه افراد و مأموران قبل و بعد از ورود به محوطه دامداری.

۶ - اطلاع رسانی هرچه سریعتر به واحدهای دامپزشکی به محض مشاهده علایم بروز بیماری در دامداری.

۷ - ضد عفونی کامل دامداری با ضد عفونی کننده مناسب و ویروس کش.

۸ - همکاری با مأمورین دامپزشکی در زمان اجرای طرح سراسری واکسیناسیون تب برفکی.

تهیه و تنظیم: اداره رسانه های آموزشی

سال ۱۳۸۹

